

Bình giảng 4 khổ đầu bài Đất nước - Nguyễn Đình Thi

Sưu tầm và tuyển chọn những bài văn mẫu hay bình giảng 4 khổ thơ đầu bài thơ Đất nước của nhà thơ Nguyễn Đình Thi.

Đề bài: Bình giảng đoạn thơ sau trong bài "Đất Nước" của Nguyễn Đình Thi:

Gió thổi mùa thu hương cốm mới

Tôi nhớ những ngày thu đã xa

(...)

Những buổi ngày xưa vọng nhớ về.

Bài làm:

Dàn ý chi tiết:

1. Mở bài

Nguyễn Đình Thi là một nghệ sĩ tài hoa. Trong lĩnh vực sáng tác, Nguyễn Đình Thi đã để lại cho đời tuyệt tác *Đất nước*. Bài thơ được sáng tác trong quãng thời gian 8 năm ròng (1948 - 1955), diễn tả quá trình nhận thức về kháng chiến, sự hình thành, nảy nở tình cảm yêu nước, căm thù bè lũ cướp nước và khái quát những chặng đường kháng chiến chống Pháp đau thương nhưng anh dũng, gian khổ nhưng vĩ đại của dân tộc ta.

2. Thân bài

a. Từ câu một đến câu ba là khúc dạo đầu của một bản đàn

Sáng mát trong như sáng năm xưa

Gió thổi mùa thu hương cốm mới

Tôi nhớ những ngày thu đã xa

Nguyễn Đình Thi cảm nhận về đất nước thân yêu của mình bắt đầu từ buổi sáng tinh khiết của mùa thu. Từ mùa thu nơi núi rừng Việt Bắc, mùa thu độc lập, tự do, mùa thu của quê hương cách mạng, Nguyễn Đình Thi đưa điểm nhìn về “*Những ngày thu đã xa*”.

b. Tác giả nhớ về mùa thu Hà Nội

Sáng chớm lạnh trong lòng Hà Nội

Những phố dài xao xác hơi may

Bình giảng 4 khổ đầu bài Đất nước - Nguyễn Đình Thi

Người ra đi đầu không ngoảnh lại

Sau lưng thêm nắng lá rơi đây.

Nhà thơ mới miêu tả đúng về vẻ đẹp của mùa thu Hà Nội. Tuy nhiên, cảnh sắc ấy dưới điểm nhìn của tác giả có chút xao xuyến, băng khuâng, buồn lặng lẽ. Nhưng không thể vui được khi Hà Nội vẫn còn bóng dáng của quân cướp nước, bán nước. Cho nên, “Người ra đi đầu không ngoảnh lại”. Còn tình cảm có sự lưu luyến với nếp sống quen thuộc trong căn nhà bé nhỏ và nỗi nhớ nhung Hà Nội bốn ngàn năm văn hiến. Vì vậy, nhà thơ “đầu không ngoảnh lại” nhưng tâm hồn thì không thể không ngoảnh lại: Sau lưng thêm nắng lá rơi đây.

c. Mùa thu Việt Bắc tràn ngập niềm vui

Mùa thu nay khác rồi

Tôi đứng vui nghe giữa núi đồi

Gió thổi rừng tre phấp phới

Trời thu thay áo mới

Trong biếc nói cười thiết tha.

- Niềm vui giữa chủ thể và khách thể có sự vang ứng, cộng hưởng. Nhà thơ đứng giữa thiên nhiên đẹp đến hai lần mà cất tiếng reo vui. Nhân vật “tôi” có sự thay đổi lớn. Cái “tôi” của nhà thơ (chủ thể) đã hòa quyện vào cái chung rộng lớn vui tươi (khách thể).

- Đối với nhà thơ, niềm vui được giải phóng như được nhân lên theo cấp số nhân:

Trời xanh đây là của chúng ta

Núi rừng đây là của chúng ta

Những cánh đồng thơm mát

Những ngả đường bát ngát

Những dòng sông đỏ nặng phù sa.

* Chú ý phân tích nghệ thuật nhân hóa tu từ và phép điệp.

d. Từ niềm vui lan tỏa không gian, mạch thơ chuyển sang suy tư trên mạch thời gian

Bình giảng 4 khổ đầu bài Đất nước - Nguyễn Đình Thi

Nước chúng ta

Nước những người chưa bao giờ khuất

Đêm đêm rì rầm trong tiếng đất

Những buổi ngày xưa vọng nói về.

“Ăn quả nhớ kẻ trồng cây”, “Uống nước nhớ nguồn”, từ hiện tại, nhà thơ nhớ về quá khứ hàng nghìn năm dựng nước và giữ nước vẻ vang, oanh liệt, hào hùng, chói lọi của dân tộc ta.

3. Kết bài

Bằng một hồn thơ đất nước rộng mở, bằng tình cảm mạnh mẽ, bằng điểm nhìn từ quá khứ đến hiện tại và từ hiện tại về quá khứ, bằng các thủ pháp nghệ thuật độc đáo, Nguyễn Đình Thi vừa miêu tả được nét đẹp tuyệt vời của đất nước Việt Nam trăm quý ngàn yêu, hết lời ca ngợi đất nước, vừa bày tỏ được cảm hứng về đất nước và dân tộc anh hùng một cách nhất quán, chân thành.

Bài văn phân tích được đánh giá cao qua các kì thi

"Đất nước" là một trong những bài thơ tiêu biểu nhất của "Nguyễn Đình Thi", thể hiện tập trung cảm hứng về đất nước của tác giả. Đoạn trích này là phần hay nhất tinh tế nhất, độc đáo nhất của bài thơ.

Sáng mát trong như sáng năm xưa

....

Những buổi ngày xưa vọng nhớ về.

Thật vậy, bài thơ được nung nấu và sáng tác trong một khoảng thời gian dài: bảy năm, từ 1948 đến năm 1955, 21 dòng đầu trong đoạn trích này chủ yếu lấy từ các đoạn trong bài thơ "*Sáng mát trong như sáng năm xưa*" viết năm 1948 và bài "*Đêm mít tinh*" viết năm 1949. 28 dòng còn lại gồm 7 khổ, mỗi khổ 4 dòng viết năm 1955, tuy vẫn có những câu hay nhưng vẫn có những lời kể lể, ý thơ không thật sâu sắc, mặc dù vẫn thống nhất trong cảm hứng chung.

Đoạn thơ này gồm ba đoạn nhỏ, 7 dòng đầu hoài niệm về những ngày thu đã xa, 5 dòng tiếp theo nói về mùa thu nay, và 9 dòng còn lại là cơn trào dâng của tình cảm yêu nước.

Bài thơ mở đầu bằng một cảm xúc mùa thu trong sáng, nồng nàn, đầy sức sống:

Bình giảng 4 khổ đầu bài Đất nước - Nguyễn Đình Thi

Sáng mát trong như sáng năm xưa

Gió thổi mùa thu hương cốm mới

Trời thu trong sáng, gió thu mát dịu, và thoang thoang đâu đây hương cốm mới, hương vị đặc trưng của quê hương Việt Nam, của Hà Nội.

Từ niềm vui bất ngờ chuyển sang hoài niệm về Hà Nội:

Tôi nhớ những ngày thu đã xa

Sáng chớm lạnh trong lòng Hà Nội

Những phố dài xao xác hơi may

Người ra đi đâu không ngoảnh lại

Sau lưng thêm nắng lá rơi đầy

Không rõ cái sáng mát trong của năm xưa là sáng nào, nhưng cái sáng sớm chớm lạnh của những ngày thu đã xa này là sáng đi rồi xa Hà Nội. Nhà thơ nhớ như in hình ảnh Hà Nội những sáng sớm tinh mơ đầu thu. Phố như dài thêm vì chưa có người lại qua, gió thổi lá khô xao xác trên đường, làm tăng thêm không khí heo may. Người ra đi có một cử chỉ dứt khoát không quyến luyến, để lại đằng sau "thêm nắng lá rơi đầy". Đây là hình ảnh ẩn tượng trong kí ức, không theo trật tự chặt chẽ của thời gian, những hình ảnh dồn nén, đa nghĩa, gợi ra những hướng cảm nhận. Một mặt, đây là những hình ảnh rất chân thực về ngày thu Hà Nội, không bao giờ quên: phố dài, xao xác hơi may, thêm nắng lá rơi đầy, những đường nét thân yêu, gần gũi và có cái gì đó xót xa. Nhưng mặt khác, tác giả có cảm xúc rất buồn về mùa thu, nhìn Hà Nội chỉ thấy hiu hắt, lạnh lẽo, rơi rụng.

Đoạn hoài niệm này không phải hoài cổ, bởi nó đóng vai trò tương phản, đối sánh cho cảnh "Mùa thu nay khác rồi", một tứ đối lập xưa nay đã khẳng định hiện tại khá quen thuộc với thơ ca cách mạng.

Tuy vậy hình ảnh "mùa thu nay" của Nguyễn Đình Thi là một hình ảnh khá độc đáo:

Mùa thu nay khác rồi

Tôi đứng vui nghe giữa núi đồi

Gió thổi rừng tre phấp phới

Trời thu thay áo mới

Bình giảng 4 khổ đầu bài Đất nước - Nguyễn Đình Thi

Trong biếc nói cười thiết tha.

Một mùa thu trung du, núi đồi, rừng tre. Kể ra nếu hiệu so sánh mùa thu xưa Hà Nội với mùa thu nay trung du khác rồi thì không khỏi khập khiễng, nhưng đây là so sánh cảm xúc mùa thu của tác giả đã thay đổi. Mùa thu xưa, nhà thơ nhìn Hà Nội chỉ thấy hiu hắt, lạnh lẽo rơi rụng, mùa thu này nhìn vào đâu cũng thấy vui reo, rộn rã, pháp phối, nói cười thiết tha. Cả mùa thu được ẩn dụ, nhân hóa với trời thu thay áo mới, rừng tre pháp phối niềm vui, cả trời thu trong xanh như nói cười. Đây vẫn là hình ảnh quen thuộc kiểu Nguyễn Đình Thi, hòa lẫn thực và ảo.

Nếu đoạn 1 thiên về hoài niệm, đoạn 2 nghiêng về cảm xúc thì đoạn 3 tiếp theo là dòng cảm xúc dạt dào với những câu khẳng định, câu trùng điệp. Cảm xúc sung sướng, tự hào của người làm chủ như muốn nói to lên vật sở hữu của mình. Những câu thơ bảy chữ được tổ chức đồng dạng như lời tuyên bố đánh thép:

Trời xanh đây là của chúng ta

Núi rừng đây là của chúng ta.

Những chữ "đây" như nói về một cái gì rất cụ thể đã được nắm vững, chứ không phải cái gì xa xôi, trừu tượng, mơ hồ. Đất nước hiện lên với tất cả tính chất gọi cảm, đẹp tươi, thân yêu nhất:

Những cánh đồng thơm mát

Những ngả đường bát ngát

Những dòng sông đỏ nặng phù sa

Những trời xanh, núi rừng, cánh đồng, ngả đường, dòng sông tạo ra một hình ảnh đất nước rộng mở, bao la. Không giản đơn là liệt kê khô khan, mà là mở rộng các ấn tượng. Sau khi ôm trọn đất nước, nhà thơ như nghẹn lại trong một câu thơ ngắn: "nước chúng ta" để rồi mở ra một hướng cảm xúc đất nước ở bề sâu lịch sử. Đây là đất nước trong tâm linh thiêng, thâm kín:

Nước những người chưa bao giờ khuất

Đêm đêm rì rầm trong tiếng hát

Những buổi ngày xưa vọng nói về ...

Tác giả vẫn tiếp tục các hình ảnh ấn tượng của mình, không kể lể dài dòng về lịch sử, địa danh, mà gọi đến tiếng nói rì rầm của cha ông, hồn thiêng đất nước.

Bình giảng 4 khổ đầu bài Đất nước - Nguyễn Đình Thi

Đoạn đầu bài *Đất nước* là một đoạn thơ hay, giàu cảm xúc và sức khái quát. Khởi đầu một bài thơ viết về đất nước bằng một hoài niệm mùa thu đã xa, mới nhìn có vẻ như là lạc đề, nhưng ngẫm lại, cũng có cái lí của nó. Đất nước vươn mình, đã đổi mới cảm nhận về mùa thu, và nhà thơ cũng từ đổi mới cảm nhận mùa thu mà khởi đầu cảm nhận về đất nước. Từ kỉ niệm riêng hòa vào niềm vui chung, từ niềm vui ấy khơi sâu niềm tự hào về đất nước.

Thật thú vị khi nghĩ rằng cùng với cách mạng mùa thu, bài thơ *Đất nước* của Nguyễn Đình Thi góp một tiếng thơ đổi mới cảm xúc mùa thu trong thơ ca dân tộc.